

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA ANGLISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Kolektiva v současné angličtině, jejich zvláštnosti a užití.

Collective Nouns in Present-day English, The Form and Use.

Matěj Pěknic

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání
Španělský jazyk se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Ludmila Zemková, Ph.D.**

České Budějovice, 2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Kolektiva v současné angličtině, jejich zvláštnosti a užití* vypracoval samostatně s použitím pramenů uvedených v bibliografii.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 552/2005 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 552/2005 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

Matěj Pěknic

PODĚKOVÁNÍ

Za odborné vedení, cenné rady a ochotnou pomoc během vypracování této bakalářské práce bych rád touto cestou poděkoval Mgr. Ludmile Zemkové, PhD. Taktéž děkuji za poskytnutou odbornou literaturu, materiály k výzkumu a její čas věnovaný konzultacím.

ANOTACE

Zaměřením této studie je definice, popis a rozdělení anglických substantiv označujících skupinu životných jedinců. Práce se ve své praktické části věnuje užití těchto kolektiv, zejména těch, která označují skupiny zvířat, v současné angličtině, jejich klasifikaci a definici. Dále je zkoumáno užití sloves a zájmen v plurálu nebo singuláru v závislosti na přítomnosti kolektiva ve větě a četnost užití jednotlivých kolektiv, za použití rozboru korpusu anglického jazyka. Excerpta pro výzkum praktické části byla čerpána výhradně z časopisů *National Geographic*.

ABSTRACT

The focus of this study is to define, describe and classify English substantives denoting groups of individuals. In the practical part, the thesis deals with the use of collective nouns denoting groups of living individuals, especially animals, their classification and definition. Attention is also paid to the use of verbs and pronouns in singular or plural form depending on the presence of a collective noun in a sentence and the frequency of usage of each individual collective noun, according to the corpus used. The excerpts for practical research were taken exclusively from *National Geographic* magazines.

OBSAH

I. ÚVOD	1
II. TEORETICKÁ ČÁST	2
1. Definice termínu <i>kolektivní podstatná jména</i>	2
1.1. Obecná charakteristika	2
1.2. Vymezení v rámci systému anglických substantiv	2
2. Klasifikace kolektiv	3
2.1. Klasifikace podle Duškové	3
2.2. Klasifikace podle Randolpha Quirka	4
3. Zvláštnosti užití kolektiv	5
3.1. Použití sloves v plurálu/singuláru s kolektivou	5
3.2. Použití zájmen v plurálu/singuláru s kolektivou	6
3.3. Kolektiva v britské a americké angličtině	7
4. Fonologické rysy	8
5. Morfologické rysy	9
5.1. Slovně-druhovému zařazení	9
5.2. Kategorie čísla	9
5.3. Tvar kolektiv	9
6. Syntaktické rysy	10
6.1. Kolektiva v rovině realizačních struktur	10
6.2. Kolektiva v rovině větných členů	11
7. Kolektiva označující živočichy	12
III. PRAKTICKÁ ČÁST	14
1. Úvod	14
2. Sémantické rozdělení	14
2.1. Kolektiva v použití pouze se zvířaty	14
2.1.1. Kolektiva označující druhy korálů	24
2.2. Kolektiva používaná pro popis skupin lidí v užití se zvířaty	25
2.3. Kolektiva užívaná se zvířaty i s lidmi	29
2.4. Substantiva užitá metaforicky v kolektivním významu	34
2.5. Shrnutí	37
3. Použití singuláru a plurálu s kolektivou označujícími zvířata	38
4. Četnost výskytu jednotlivých kolektiv	39

IV. ZÁVĚR	41
V. SUMMARY	43
VI. BIBLIOGRAFIE	45

I. ÚVOD

Tato práce se zabývá anglickými substantivy, která označují skupinu životných jedinců, především zvířat. Cílem studie je tato kolektiva analyzovat, popsat a klasifikovat. V práci jsou také zkoumány zvláštnosti spojené s jejich užitím.

V teoretické části je nejprve vysvětlen termín *kolektivní podstatná jména* a dále jsou kolektiva vymezena v rámci systému anglických substantiv. Další část nabízí pohled na klasifikaci kolektiv podle různých gramatik anglického jazyka zmiňujících tuto tematiku a na zvláštnosti spojené s jejich užitím, jako je např. užití sloves a zájmen v singuláru nebo plurálu s kolektivy nebo rozdíly v použití v britské a americké angličtině. Dále se práce zabývá specifickými rysy kolektiv v rámci různých lingvistických rovin jazyka. Teoretickou část uzavírá krátký vhled na kolektiva označující živočichy.

Praktická část je věnována analýze kolektiv v korpusu anglického jazyka, jenž byl sestaven ze článků dvou ročníků populárně-naučného časopisu *National Geographic*. Nabízí výčet nalezených excerpt, která jsou sémanticky roztríděna do několika skupin podle způsobu užití. U každého kolektiva je uvedena slovníková definice, jeho český překlad a příklady jeho použití s různými živočišnými druhy. Dále je věnována pozornost četnosti užití kolektiv v rámci výše zmíněných sémantických skupin a četnosti užití jednotlivých výrazů na základě kvantifikovaných dat všech excerpt ze zkoumaného korpusu. V neposlední řadě praktická část také nabízí pohled na použití sloves a zájmen v plurálu či singuláru s kolektivy označujícími skupinu živočichů.

II. TEORETICKÁ ČÁST

1. Definice termínu *kolektivní podstatná jména*

1.1. Obecná charakteristika

Kolektivní podstatná jména jsou zvláštním druhem substantiv, který označuje určitou skupinu životných jedinců. Těmi mohou být lidé nebo zvířata. Hojně vyskytující se slova, která můžeme v angličtině označit za kolektivní substantiva, jsou například: *team, group, family, committee, band, class, army, jury* a mnoho dalších.

Kolektiva jsou v angličtině často následována předložkovou vazbou. Tato vazba je tvořena předložkou *of*, za kterou následuje podstatné jméno v množném čísle. Použitím této vazby za kolektivy upřesňujeme jejich sémantické sdělení:

a group of boys, a team of players, a class of students, atd.

1.2. Vymezení v rámci systému anglických substantiv

Jak uvádí Levin (1987:152-153), anglická podstatná jména jsou tradičně rozdělována do pěti tříd:

Jména obecná (*common nouns*), která označují věci nebo osoby obecně: *man, hall, water, tap, wall*.

Jména vlastní (*proper nouns*), která označují specifické osoby, místa a věci: *Winston Churchill, White House, Lake Erie*.

Počítatelná podstatná jména (*count nouns*), která mají tvary jak jednotného, tak i množného čísla: *man, men, hall, halls, tap, taps, wall, walls*.

Nepočítatelná podstatná jména (*mass nouns*), která označují věci, jež se nedají počítat a nemají tedy tvar množného čísla: *health, grease, tennis, wisdom, news*.

A v neposlední řadě **kolektivní podstatná jména (*collective nouns*),** která označují určitou skupinu více jedinců: *class, crowd, regiment, band, chorus, team*.

Berk (1999:82) zmiňuje, že kolektiva jsou často milně zaměňována za nepočítatelná podstatná jména, obě třídy ovšem mají velmi rozdílné charakteristiky. Kolektiva jsou počítatelná, avšak tvoří unikátní třídu mezi počítatelnými podstatnými jmény, právě proto, že označují skupinu individuálních objektů. Levin (1987:153) podporuje jeho tezi tím, že uvádí jím výše zmíněná kolektiva ve tvaru množného čísla: *classes, crowds, regiments, bands, choruses, teams*, ale i přesto je vyčleňuje do samostatné třídy.

Dušková (1988:44) dále dodává, že kolektiva většinou tvoří plurál mající obdobný význam jako u ostatních substantiv, tj. více než jeden: *armies, classes, committees, companies, crews, crowds, families, firms, flocks, governments, groups, herds, juries, orchestras, Parliaments, parties* aj. Některá však mají pouze jeden tvar: *cattle, police, the public, vermin, youth* (*youth* mladík) aj.

Kolektiva se tedy liší od nepočítatelných podstatných jmen (*mass nouns*) tím, že **jsou počítatelná** a že **označují skupinu několika jedinců**. Můžeme je tedy považovat za **podtřídu počítatelných podstatných jmen**.

Dušková (1988:45) uvádí, že s kolektivním označením souboru jednotek formou singuláru se můžeme setkat i u neživotných substantiv, např. *china* porcelánové nádobí, *linen* prádlo, *silver* stříbrné náčiní, u substantiv zakončených na *-ry*, např. *cutlery* příbory, nožířské zboží, *pottery* hliněné nádobí, *jewellery* šperky aj. Na rozdíl od životných kolektiv, nemá sémantická struktura těchto substantiv gramatické důsledky. Navíc tato substantiva nemohou vytvořit plurál a neoznačují skupinu životných jedinců. Považujeme je tedy za nepočítatelná podstatná jména.

2. Klasifikace kolektiv

2.1. Klasifikace podle Libuše Duškové

Jelikož anglicky psané gramatiky se klasifikaci kolektivních podstatných jmen prakticky příliš nevěnují, je jedním z mála pramenů informací na toto téma publikace *Mluvnice současné angličtiny* od Libuše Duškové.

Dušková dělí kolektiva sémanticky na:

skupinová kolektiva, která označují skupiny jedinců, např. *committee, company, crew, family, firm apod.*,

a **generická kolektiva**, která označují celou třídu, např. *bourgeoisie, clergy, élite, the proletariat, the public apod.* (Dušková 1988:44)

Jak už názvy obou skupin napovídají, **skupinová kolektiva** se budou spíše pojít s plurálovými konstrukcemi (zejména v britské angličtině) zatímco **generická kolektiva** se budou pojít se singulárovými konstrukcemi.

2.2. Klasifikace podle Randolpha Quirka

Další klasifikaci kolektivních podstatných jmen uvádí Randolph Quirk. Podle něj můžeme rozlišit tři podtřídy kolektivních zájmen: specifická (*specific*), generická (*generic*) a jedinečná (*unique*). Pro názornost přidává následující tabulku: (Quirk 1972:190)

<i>specific</i>	<i>generic</i>	<i>unique</i>
<i>army</i>	<i>the aristocracy</i>	<i>the Arab League</i>
<i>clan</i>	<i>the bourgeoisie</i>	<i>(the) Congress</i>
<i>class</i>	<i>the clergy</i>	<i>the Kremlin</i>
<i>club</i>	<i>the élite</i>	<i>the Papacy</i>
<i>committee</i>	<i>the gentry</i>	<i>Parliament</i>
<i>crew</i>	<i>the intelligentsia</i>	<i>the United Nations</i>
<i>crowd</i>	<i>the laity</i>	<i>the United States</i>
<i>family</i>	<i>the proletariat</i>	<i>the Vatican</i>
<i>flock</i>	<i>the public</i>	
<i>gang</i>		
<i>government</i>		
<i>group</i>		
<i>herd</i>		
<i>jury</i>		
<i>majority</i>		
<i>minority</i>		

Jak je možné vidět z tabulky, první podtřída zahrnuje obecná, běžně užívaná kolektiva. Do druhé podtřídě je možné zařadit kolektiva označující určitou sociální vrstvu. A do poslední podtřídě patří názvy států a politických institucí, které mohou označovat skupinu s více jedinci, používají se v plurálových i singulárových konstrukcích a můžeme je tedy zařadit mezi kolektiva.

3. Zvláštnosti užití kolektiv

3.1. Použití sloves v plurálu/singuláru s kolektivy

Jelikož mívají kolektiva z gramatického hlediska tvar jednotného čísla a naopak z hlediska sémantického se jeví jako soubor více jednotlivců, může nastat problém, zda s nimi použít sloveso ve tvaru singuláru či plurálu, pokud mají ve větě funkci podmětu. Všichni autoři gramatik, použitých pro tuto práci, se shodují na tom, že do značné míry záleží na tom, jak určité kolektivum vnímá samotný mluvčí.

Pokud se mluvčí zaměřuje na označovanou skupinu jako na celek, obvykle použije kolektivum se slovesem ve tvaru singuláru – *My **team** is playing well this week; The **band** is playing off-key.* (Berk 1999:82) Pokud se ovšem chce soustředit na individuální členy určité skupiny, může použít sloveso ve tvaru plurálu – *The **jury** are in disagreement over the verdict; The **committee** are filling conflicting reports.* (Levin 1987:293)

Dále Levin dodává, že pokud by nám větná konstrukce s použitím plurálu zněla nepřírodně, můžeme si pomoci slovem *members*, které vložíme ihned za kolektivum: *The jury members are in disagreement...; The committee members are filling...* (Levin 1987:293)

Quirk (1985:19) také zmiňuje odlišnosti v použití sloves v singuláru či v plurálu v britské a americké angličtině. Zatímco v britské angličtině je možné použít s kolektivem sloveso ve tvaru plurálu, pokud je skupina vnímána jako soubor více jednotlivců, v americké angličtině toto možné není, což potvrzuje i Berk typickými příklady vět, které by Američanům nejspíše připadaly podivné: *The **World Bank** are considering the problem; The **BBC** are covering that event.* (Berk 1999:82)

Greenbaum a Quirk také dodávají, že v britské angličtině jsou tvary singuláru a plurálu v těchto případech zaměnitelné, ale upozorňují, že ve větách jako je *The audience was*

enormous, kde je skupina považována za jeden nerozdělený celek, je použití singuláru nutné pro správný význam věty. (Greenbaum a Quirk 2006:216)

3.2. Použití zájmen v plurálu/singuláru s kolektivou

Problematika použití plurálu či singuláru ve větných konstrukcích s kolektivou ovšem nesouvisí pouze slovesy. Týká se také zájmen, a to především zájmen osobních, zvratných a přivlastňovacích. Jak uvádí Greenbaum a Quirk (2006:216), často se užívá zájmen v plurálu, která odkazují na kolektiva v singuláru, a to v britské i americké angličtině, i když je sloveso v dané větě v singuláru. Jako příklad uvádí tuto větu: *The committee has not yet decided how they should react to the letter*. Zde zájmeno *they* zastupuje kolektivum *committee* a je tedy alternativou zájmena *it*.

Berk (1999:82) uvádí další příklady užití zájmen v plurálu, která zastupují kolektiva v singuláru:

*The choir knelt and covered **their** faces.*

*The committee congratulated **themselves**.*

*Every debate team (...) gets disqualified because **they** attack each other instead of attacking **their** opponents.* (Berk 1999:82)

Stageberg (1977:138) a Levin (1987:302) zdůrazňují, že použití singuláru či plurálu u zájmen odkazujících na kolektivum závisí, stejně jako tomu je u sloves, na pohledu mluvčího. Ve větě použijeme zájmeno v singuláru, pokud zájmenem chceme poukázat na označovanou skupinu jako na celek, a v plurálu pokud zájmeno odkazuje na individuální členy skupiny označované kolektivem.

Jako příklady Levin uvádí následující věty:

*The committee has **its** special rules or procedure. **It** governs **itself**, however, through the House code of ethics.*

*The committee have **their** own separate codes of conduct, though the committee as a whole acts according to the House code. The members govern **themselves**.* (Levin 1987:302)

Stageberg (1977:140) pak uvádí tyto příklady:

*The choir became dissatisfied with **their** robes.*

*The choir became dissatisfied with **its** singing.*

Jak je z obou porovnání patrné, pokud se soustředíme na označovanou skupinu jako na soubor individuálních jedinců, použijeme při odkazování na kolektivum zájmena třetí osoby množného čísla (*they, their, themselves*). Pokud naopak vnímáme skupinu jako celistvou jednotku, použijeme zájmena třetí osoby jednotného čísla (*it, its, itself*).

Dušková potvrzuje vše výše zmíněné: „*Kolektiva se vyznačují tím, že se konstruuji buď jako singulár, nebo jako plurál podle toho, zda se chápou jako celky nebo zda převládá představa jedinců, z nichž se tyto celky skládají. Singulárová konstrukce je gramatická (podle formy), kdežto plurálová je sémantická (podle významu: constructio ad sensum). Při singulárové konstrukci se odkazuje pomocí it, its, which, při plurálové pomocí they, them, their, who.*“ (Dušková 2006:45)

3.3. Kolektiva v britské a americké angličtině

Jak už bylo zmíněno výše, kolektiva **v americké angličtině** mají tendenci tvořit **singulárové konstrukce** za použití sloves v singuláru a zájmen ve třetí osobě jednotného čísla (*it, its, itself*). Tyto konstrukce jsou tedy **gramatické**. Vyjimku však tvoří kolektiva: *cattle, people, police, vermin*, která se konstruuji jako plurál: (Dušková 2006:45)

***Police are** still looking for a suspect in Friday night's shooting near the White House and Washington Monument and **say they** haven't found any bullets in buildings, cars or trees to indicate what the shooter might have been aiming at.* (Cratty 2011:online)

Stejně jako v americké angličtině, kolektiva *cattle, people, police* a *vermin* se v britské angličtině užívají pouze v plurálových konstrukcích. Jak v americké, tak i v britské angličtině se kolektivum *people* ve významu „lidé“ pojí s plurálem a v singulárové konstrukci nabývá významu „národ“: *a people – the peoples of Africa* národy Afriky. (Dušková 2006:45)

Ostatní kolektiva se **v britské angličtině** používají převážně **v plurálových konstrukcích**, a to především pokud je důraz kladen na individuální jednotlivce ve skupině označované daným kolektivem. I když je kolektivum gramaticky v singuláru, pojí se s plurálovými konstrukcemi, které jsou **sémantické**:

*The audience **were** enjoying every minute of it.* (Greenbaum a Quirk 2006:216)

*England **have** won the cup.* (Greenbaum a Quirk 2006:216)

Zatímco Britové by v následujícím příkladu použili jak plurál, tak i singulár v závislosti na tom, jestli je důraz kladen na celou skupinu či na jednotlivce, Američané by nepochybně ve valné většině použili spíše singulárovou konstrukci místo plurálové, i když by kolektivum *government* bylo ve významu „jednotliví členové vlády“:

*The government **is/are** in favo(u)r of economic sanctions.* (Quirk 1985:19)

4. Fonologické rysy

Anglická kolektiva nikterak nevybočují z pravidel výslovnosti angličtiny. Typickým jevem, se kterým se u nich z hlediska fonologie můžeme setkat, je rozdílná výslovnost koncového morfému „s“ při konstrukci jejich plurálu. Záleží zde na posledním vyslovovaném fonému kolektiva v singuláru. Pokud je kolektivum v singuláru zakončené na neznělou souhlásku, vyslovuje se v jeho plurálové formě koncové „s“ jako s:

„**Flocks** of bee-eaters [...].” (NG, Oct 2008, s. 62)

Pokud je kolektivum v singuláru zakončené na znělou souhlásku, samohlásku nebo dvojhásku, vyslovuje se v jeho plurálové formě koncové „s“ jako z:

„[...] **batallions** of black ducks, [...]“ (NG, Nov 2007, s. 117)

„*Almost anything naughty [...] happens in those **colonies**.*” (NG, Oct 2008, s.63)

Pokud je kolektivum v singuláru zakončené na sibilantu, tj. s, z, /, ʒ, tʃ nebo dʒ, vyslovuje se v jeho plurálové formě koncové „s“ jako iz:

Sieges of cranes

Rushes of dunbirds (Collective nouns 2011: online)

Tatáž pravidla pro výslovnost platí v angličtině při použití přivlastňovacího pádu s kolektivy pomocí morfému ‘s.

5. Morfologické rysy

5.1. Slovně-druhové zařazení

Veškerá anglická kolektiva jsou podstatnými jmény, patří tedy do otevřené třídy slov. Jak už bylo zmíněno výše, patří mezi počítatelná podstatná jména. Při určování podstatných jmen nám mohou pomoci sufixy signalizující substantivum, např.:

-ee – committee

-ment – government

-ity – majority, minority (Quirk 1972:190)

5.2. Kategorie čísla

Jak už bylo zmíněno výše, kolektiva se v angličtině mohou vyskytovat v jednotném i množném čísle. Jako u ostatních podstatných jmen, i u kolektiv platí pravopisné změny při použití koncového morfému *-s* pro tvoření plurálu. Týká se to zejména kolektiv, která jsou v singuláru zakončená na *-y*. Zde dochází ke změně *y* na *i* a následnému přidání alomorfu *-es*:

family – families

Další výjimku tvoří kolektiva zakončená na *-s*, *-z*, *-sh*, *-ch*, *-x*, kde koncový morfém *-s* nabývá podoby alomorfu *-es*:

class - classes

5.3. Tvar kolektiv

Většina kolektiv jsou slova jednoduchá, např.:

A school of golden sweepers shelters beneath a canopy of table coral. (NG, Sep 2007, s.95)

Vzácně se mohou vyskytnout kolektiva tvořená složeninami:

(...) *a **hodgepodge** of tiny free-swimmers and nebulous drifters that fog the water column.* (NG, Nov 2007, s. 102)

6. Syntaktické rysy

6.1. Kolektiva v rovině realizačních struktur

Co se týče realizačních struktur kolektiv, tedy jejich funkce na formální rovině jazyka, jsou obvykle jakožto podstatná jména součástí jmenných frází (*noun phrases*). V rovině funkčních jednotek uvnitř těchto frází pak obvykle hrají roli hlavy (*head*), neboli jádra jmenné fráze, které může být dále rozvíjeno dalšími výrazy před nebo za ním.

Pre-modifikátory, tedy výrazy, které stojí před jádrem jmenné fráze, bývají často determinant a přídavné jméno. U kolektiv v singuláru může mít determinant podobu členu neurčitého nebo určitého:

*The vast **majority** form clans* (...). (NG, Oct 2008, s.62)

(...), *a bull dives through a **crowd** of men* (...). (NG, Aug 2008, s.23)

Kolektiva v plurálu jsou modifikována členem určitým nebo nultým:

*The largest **concentration** of hippos in Africa lives in the Luangwa Valley,* (...). (NG, May 2007, s. 97)

*King penguins skirt dense **harems** of southern elephant seal cows* (...). (NG, Nov 2008, s.126)

Jako post-modifikátory, tedy výrazy rozvíjející jádro jmenné fráze, které stojí za ní, se často vyskytují předložka *of* a podstatné jméno v plurálu upřesňující druh skupiny označované kolektivem:

(...) *which includes 25 **species** of bee-eaters,* (...) (NG, Oct 2008, s.63)

*But a single leopard swatfest in a **herd** of livestock* (...). (NG, Jun 2008, s.120)

6.2. Kolektiva v rovině větných členů

Jako podstatná jména kolektiva ve větě nejčastěji plní následující funkce:

Podmět (*Subject*)

Jako podmět je kolektivum formálně součástí jmenné fráze (*noun phrase*). Ve větě stojí obvykle před slovesem nebo následuje po operátoru v tázacích větách. Jako podmět určuje číslo a osobu slovesa:

(...), ***schools of bluefin*** ***rise*** to the surface to spawn. (NG, Apr 2007, s. 43)

(...), a ***glade of sea fans*** ***bathes*** in light scattered by jungle above. (NG, Sep 2007, s. 108)

Pokud je kolektivum jako podmět zastoupeno zájmenem, je zájmeno v nominativním tvaru:

Flocks of bee-eaters follow tractors as they churn up croplands. When ***they*** come upon a hive (...). (NG, Oct 2008, s.62)

Přímý předmět (*Direct Object*)

Kolektiva ve funkci přímého předmětu formálně opět vystupují jako součást jmenné fráze (*noun phrase*) a ve větě následují podmět, sloveso a nepřímý předmět, pokud je přítomen.

Around 11 a.m., *the spotter planes* *spied* ***a school*** [of bluefins],(...). (NG, Apr 2007, s.43)

V pasivních konstrukcích se kolektiva ve funkci přímého předmětu stávají podmětem. Výše zmíněná věta by tedy mohla vypadat takto:

Around 11 a.m., ***a school*** [of bluefins] *was spied* by *the spotter planes*.

Pokud je kolektivum ve funkci přímého předmětu zastoupeno zájmenem, je zájmeno použito v předmětném tvaru:

After 200 tries he got ***it: a whirlpool*** of four-inch fish. (NG, Jul 2008, s. 26)

Příslovečné určení (Adverbial)

Kolektiva mohou být součástí předložkové fráze ve funkci příslovečného určení:

(...), *swimming just ahead of the pack*. (NG, Jan 2007, s.78)

A lone barracuda insinuates itself into a school of bluetail unicornfish. (NG, Sep 2007, s. 102)

7. Kolektiva označující živočichy

Kolektiva označující skupinu živočichů tvoří zvláštní podkategorii anglických kolektiv. Todd a Hancock (1986:134) je nazývají *nouns of assembly*, tedy v překladu podstatná jména shromáždění. Autoři uvádí, že zatímco mnoho z nich, jako například *a flock of sheep* nebo *a school of whales* jsou dobře známá, některá ostatní jsou mnohem vzácněji užívaná a známá pouze sběratelům. Mezi nimi jsou:

an exaltation of larks

a kindle of kittens

a leap of leopards

Todd a Hancock dále uvádí, že pro stejnou skupinu živočichů ovšem v rozdílném prostředí lze použít rozdílná kolektiva. Jako příklad uvádí rozdílná kolektiva pro skupinu hus (*geese*). Pokud se husy nacházejí na zemi, lze je označit jako *a gaggle of geese*, nachází-li se ve vzduchu, lze je označit jako *a skein of geese*.

Autoři dále poukazují na to, že k praktickým účelům postačí běžnému uživateli jazyka pouze relativně malé množství těchto kolektiv, protože mnohá z nich se zdají být spíše žertovnými výmysly než skutečnými termíny založenými na opravdových postřezích a poznatcích. Pro zajímavost uvádí další příklady nepříliš známých kolektiv:

a charm of goldfinches (*půvab stehlíků*)

a watch of nightingales (*hlídka slavíků*)

a wisp of snipe (*chomáč bekasin*)

U většiny těchto spojení dochází k metonymickému posunu, kdy se jedna z vlastností označované skupiny stává termínem pro označení celé skupiny. Přeložit tato označení do

češtiny není velmi často dost dobře možné a končí pouze nepřesnými, úsměvnými pokusy. Je tedy snadné si představit, jak asi více zmíněné a podobné výrazy znějí rodilým mluvčím.

Velmi zajímavou publikací na toto téma je kniha od amerického spisovatele Jamese Liptona *An Exaltation of Larks: The Ultimate Edition*, ve které nazývá kolektiva pojmem *terms of venery* (Lipton 1993:8) a poskytuje zde pohled na jejich historický původ sahající někdy až do 15. století našeho letopočtu. Mnoho z výrazů, které tento autor uvádí, a obzvláště ty, které označují skupinu lidí, nepopřou notnou dávku ironie až sarkasmu: *a pity of prisoners, a hastiness of cooks, a thought of thinkers* a mnoho dalších. (Lipton 1993:90)

III. PRAKTICKÁ ČÁST

1. Úvod

Praktická část se bude zabývat výzkumem korpusu sestávajícího se ze dvou ročníků časopisu *National Geographic*, přesněji z let 2007 a 2008, jedná se tedy o angličtinu velmi současnou. Výzkum je zaměřen na kolektiva označující skupiny živočichů.

2. Sémantické rozdělení

Po přezkoumání všech excerpt lze tato kolektiva sémanticky roztrždit do následujících skupin:

- a) Kolektiva v použití pouze se zvířaty
- b) Kolektiva používaná pro popis skupin lidí v užití se zvířaty
- c) Kolektiva užívaná se zvířaty i s lidmi
- d) Substantiva užitá metaforicky s kolektivním významem

Tyto skupiny budou popsány níže.

2.1. Kolektiva v použití pouze se zvířaty

Do této skupiny jsou zařazena kolektiva, u kterých se vyskytuje ve slovnících definice určená pouze pro použití se zvířaty. U těch, která se nepojí s určitým druhem zvířete, je uvedeno pro ilustraci pouze několik příkladů užití a to tak, aby bylo zachyceno co nejširší spektrum živočišných tříd.

<i>colony</i>	['kɒləni]	kolonie
---------------	-----------	---------

Definice: *a group of animals, insects or plants of the same type that live together*
(<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/colony?q=colony> [cit. 2.4.2012])

Pojí se s různými druhy živočichů stejného druhu, kteří žijí pospolu:

Peanut worm - sumýšovec

*Off Hawaii **peanut worms** can form dense **colonies**.* (NG, Feb 2007, s. 131)

Bee-eater – vlha (druh ptáka)

(...), a breeding **colony** of carmine **bee-eaters** gathers at sunset and embarks on a mysterious, swirling flight (...). (NG, Mar 2007, s.75)

Honeybee – včela medonosná

(...), and others have been studying **colonies** of **honeybees** (...). (NG, Jul 2007, s.138)

Blue button – druh polypovce

(...), this jellyfish relative called a **blue button** isn't one organism but many, joined at the gas-filled hub that keeps the **colony** afloat. (NG, Nov 2007, s.107)

Wolf - vlk

(...), their population have skyrocketed from a founding **colony** of 41 **wolves** to some 380 today. (NG, Nov 2007, s.134)

community	[kə'mju:niti]	komunita
------------------	---------------	----------

Definition: a group of animals or plants that live or grow together

(<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/community?q=community> [cit. 2.4.2012])

Označuje skupinu zvířat žijících pohromadě. Ve zkoumaném korpusu se toto kolektivum nacházelo především ve spojení se šimpanzi:

Chimpanzee - šimpanz

(...) a favourite spot among the **community** of **chimps** scientists call the Fongoli group, (...). (NG, Apr 2008, s.125)

For this reason, **chimpanzee communities** like the Fongoli **group** (...) are uniquely valuable to scientists who study the origins of our **species**. (NG, Apr 2008, s.130)

family	['fæmɪli]	rodina, čeleď
---------------	-----------	---------------

Definition:

1) a pair of adult animals and their babies

(http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/family_1?q=family [cit. 2.4.2012])

První význam tohoto kolektiva označuje rodinu zvířat v pravém slova smyslu, označuje tedy většinou skupinu, ve které je samec se samicí a jejich mláďata. Používá se především ve spojení s vyššími obratlovci, u nichž existují silná sociální pouta v rámci skupiny:

Gorilla - gorila

*Kingo and his **family** of western lowland **gorillas** live comfortably in a tract of protected jungle (...).* (NG, Jan 2008, s.93)

Elephant - slon

*As in other **elephant** populations, each **family** was dominated and guided by a matriarch, (...).* (NG, Sep 2008, s.48)

2) *a large group of related types of animal or plant*

(http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/family_2 [cit. 2.4.2012])

V druhém významu označuje celou čeleď živočichů:

Birds - ptáci

*They're the world's most threatened **family** of birds.* (NG, Dec 2007, s.112)

Feline family – čeleď kočkovitých

*Its tail, the most striking in the **feline family**, (...).* (NG, Jun 2008, s.112)

Meropidae family – čeleď vlhovitých

*Members of the **Meropidae family**, which includes 25 species of bee-eaters, are famously cooperative breeders.* (NG, Oct 2008, s.63)

flock	[flɒk]	hejno
--------------	--------	-------

Definice: *a group of sheep, goats or birds, or a group of people*

(http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/flock_1 [cit. 2.4.2012])

Kolektivum *flock* se nejčastěji pojí s různými druhy ptactva a tedy i s obecnějším označením *birds*. Označuje skupinu těchto druhů:

Bee-eater – vlha (druh ptáka)

*Flocks of **bee-eaters** follow tractors as they churn up croplands.* (NG, Oct 2008, s.62)

Flamingo - plameňák

*A shifting **flock** of **flamingos** assumes a whimsical shape in the Gulf of Mexico.* (NG, Oct 2007, s.76)

Dále se běžně používá pro označení stáda ovcí:

Sheep - ovce

*Hungry leopards turn to the tame **flocks** [of **sheep**] for food, and angry herders kill the cats in retaliation.* (NG, Jun 2008, s.120)

Dokonce lze použít pro označení skupiny tvořené i lidmi:

Humans, parrots – lidé, papoušci

*The **humans**, along with two younger **parrots**, also served as Alex's **flock**, (...).* (NG, Mar 2008, s.44)

Bohužel, ve studovaném korpusu se nevyskytovalo toto kolektivum ve spojení výhradně s lidmi. Slovníky ovšem uvádějí i tuto možnost:

- *a large number or crowd of people: a **flock** of **paparazzi** tailed them all over London*
- *a group of children or pupils in someone's charge.*
- *a Christian congregation or body of believers, especially one under the charge of a particular minister: Thomas addressed his **flock***

(<http://oxforddictionaries.com/definition/flock?q=flock> [cit. 2.4.2012])

Užití s lidmi je ovšem pouze metaforické, a proto je zařazeno toto kolektivum do této skupiny.

Verbalizace:

Kolektivum *flock* nabývá ve verbalizované podobě těchto významů:

a) *congregate in a flock:*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/flock?q=flock> [cit. 2.4.2012])

Flocking together. (NG, Oct 2008, s.70)

Sloveso je v tomto významu je intransitivní, nevyžaduje tedy přítomnost předmětu ve větě.

b) *move or go together in a crowd:*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/flock?q=flock> [cit. 2.4.2012])

*Several different species **flock** to the river banks to sip mineral salts from the sand.* (NG, December 2007, s.31)

Sloveso se v tomto významu pojí s příslovečným určením místa (podtrženě).

<i>harem</i>	[ha:'ri:m]	harém
---------------------	------------	-------

Definice: *a group of female animals sharing a single mate*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/harem?q=harem> [cit. 2.4.2012])

Používá se především pro označení skupiny samic savců, která je ovládaná jedním samcem:

Seal cows – samice tuleňů

*King penguins skirt dense **harems** of southern elephant **seal cows** herded by dominant males.*
(NG, Oct 2008, s.62)

Gorilla - gorila

*(...) it can be difficult, even for the most hairy-chested silverback, to satisfy a **harem** (...).*
(NG, Jan 2008, s.100)

<i>herd</i>	[h3:d]	stádo
--------------------	--------	-------

Definice:

a large group of animals, especially hoofed mammals, that live together or are kept together as livestock.

(<http://oxforddictionaries.com/definition/herd?q=herd> [cit. 3.4.2012])

Kolektivum *herd* se používá pro větší skupiny velkých savců, především kopytníků, kteří žijí pohromadě ve volné přírodě nebo v domácím chovu:

Elephant - slon

*(...), a **herd** of 800 **elephants** falls in behind.* (NG, Mar 2007, s.43)

Caribou – karibu (severoamerický sob)

*(...) followed the vast Porcupine **caribou herd** for five months.* (NG, Jul 2007, s.142)

Elk - los

*He allows a few hunters to kill (...) some 2 percent of his 10,000-**elk herd**.* (NG, Nov 2007, s.120)

Livestock – hospodářská zvířata

*But a single leopard swatfest in a **herd** of **livestock** can plunge a family into desperate poverty.* (NG, Jun 2008, s.120)

Hoofed herds – stáda kopytníků

(...) *the snow leopard strongly influences the numbers and whereabouts of **hoofed herds** over time.* (NG, Jun 2008, s.117)

Verbalizace:

Verbalizovaná forma kolektiva *herd* nabývá těchto významů, sémanticky velmi blízkých s původním kolektivem:

1) *to make animals move together as a group:*
(http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/herd_2 [cit. 3.4.2012])

(...) *at other times they seem to cooperate in **herding** fish or krill against a shore or even thickets of kelp.* (NG, Jan 2007, s.85)

*After untying the large mesh gates on the pen, Galaz and his divers began **herding** fish.* (NG, April 2007, s.46)

2) *to keep or look after:*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/herd?q=herd> [cit. 3.4.2012])

*My own border collie, Millie, opens doors, gets into cabinets, **herds** the family, (...).* (NG, Mar 2008, s.8)

*King penguins skirt dense harems of southern elephant seal cows **herded** by dominant males.* (NG, Nov 2008, s.126)

Je zajímavé, že slovo *herd* se může ve verbalizované podobě nacházet ve spojení i s jinými živočišnými druhy, než jsou větší savci. V těchto případech je tedy nejspíše použit princip sémantického posunu za použití metonymie, kdy jsou vlastnosti živočichů běžně označovaných kolektivem *herd*, přisuzovány živočichům jiným. Jedná se především o tu vlastnost, že jsou tato zvířata pohromadě.

Slova příbuzná:

Ve zkoumaném korpusu se několikrát objevilo slovo *herder*, jehož definice je opět uzce spojená s původním kolektivem: *a person who looks after a herd of livestock or makes a living from keeping livestock, especially in open country:*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/herder?q=herder> [cit. 3.4.2012])

*Some **herders** operate from mountainside hamlets.* (NG, Jun 2008, s.120)

menagerie	[mə'nædʒəri]	zvěřinec, přehlídka
------------------	--------------	---------------------

Definition: *a collection of wild animals kept in captivity for exhibition*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/menagerie?q=menagerie> [cit. 3.4.2012])

Definice tohoto kolektiva ne zcela korespondovala s jeho užitím ve zkoumaném korpusu. Podle slovníkové definice by mělo označovat skupinu zvířat v zajetí určených k předvádění. V následujícím příkladu je ovšem použito se zvířaty ve volné přírodě:

Creature - tvor

*The dark waters provide shade for a **menagerie** of **creatures** normally found in far deeper waters.* (NG, Apr 2007, s.76)

V tomto kontextu je zřejmě kladen důraz na skupinu zvířat jako na “přehlídku” různých živočichů. Tímto výrazem by tedy bylo možné dané kolektivum přeložit do češtiny.

pack	[pæk]	smečka
-------------	-------	--------

Definition: *a group of animals such as dogs, which live and/or hunt together*

(http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/pack_5 [cit. 3.4.2012])

Toto kolektivum se používá především k označení smečky psovitých šelem. Ve zkoumaném korpusu se ovšem objevil i jeden případ užití s jedním druhem velryby:

Humpback whale - keporkak

*The move cuts off one of the 10 or 11 other males racing behind from getting any closer to the prize: a female, swimming just ahead of the **pack**.*

(NG, January 2007, s.78)

African wild dog – pes hyenovitý

*Their [of young **wild dogs**] biting antics help them learn social cues they will use as adults to survive within the hierarchy of the **pack**.* (NG, May 2007, s.110)

pod	[pɒd]	skupinka
------------	-------	----------

Definition: *a small herd or school of marine animals, especially whales*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/pod—2> [cit. 3.4.2012])

Používá se především pro označení skupiny mořských zvířat, především velryb:

Narwhal - narval

*At first, the **narwhals** parade past in **pods** of eight or ten, (...).* (NG, Aug 2007, s.120)

pride	[praɪd]	smečka (lvů)
--------------	---------	--------------

Definition: *a group of lions forming a social unit*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/pride?q=pride> [cit. 3.4.2012])

Toto kolektivum se užívá výhradně ve spojení se lvi:

*Hungry **lions** in a Masai Mara **pride** leave little of a wildebeest.* (NG, Mar 2008, s.19)

rookery	[ˈrʊkəri]	kolonie
----------------	-----------	---------

Definition: *a breeding colony of seabirds, seals, or turtles*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/rookery?q=rookery> [cit. 3.4.2012])

Používá se pro hnízdící kolonie zvířat žijících v moři nebo blízko něj:

Sea turtle – mořská želva

*What the Bird's Head Seascape holds: (...) **sea turtle rookeries**, and more.* (NG, Sep 2007, s.101)

school	[sku:l]	hejno
---------------	---------	-------

Definition:

a large number of fish or other sea animals swimming in a group

(http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/school_3 [cit. 3.4.2012])

Pojí se s mořskými živočichy. Používá se především pro označení hejna ryb:

Bluefin tuna – tuňák obecný

*(...), **schools** of bluefin rise to the surface to spawn.* (NG, Apr 2007, s.43)

Fish - ryby

*When a predator strikes a **school** of **fish**, the group is capable of scattering (...).* (NG, Jul 2007, s.142)

Herring - sled'

*What enables a **school** of **herring** to coordinate its movements (...).* (NG, Jul 2007, s. 130)

Sardines - sardinky

*More than a hundred sailfish keep tabs on an elephant-size **school of sardines** (...).* (NG, Sep 2008, s.72)

society	[sə'saɪəti]	společenství
----------------	-------------	--------------

Definition: *a plant or animal community*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/society?q=society> [cit. 3.4.2012])

Označuje sociální společenství živočichů:

Elephant - slon

*Security and learning are crucial to **elephant society**.* (NG, Sep 2008, s.37)

species	['spiːʃɪz]	živočišný druh
----------------	------------	----------------

Definition: *a set of animals or plants in which the members have similar characteristics to each other and can breed with each other*

(<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/species?q=species> [cit. 3.4.2012])

Lze použít s jakýmkoliv zvířetem. Označuje celý živočišný druh:

Antelope - antilopa

*(...), I caught a glimpse of water buck, one of thirteen **antelope species** in Zakouma.* (NG, Mar 2007, s.75)

Tuna - tuňák

*(...), wild-caught yellow-fin tuna – one of seven major **tuna species** – are cage-fed squid and sardines (...).* (NG, April 2007, s.36)

Ant - mravenec

*Bulldogs act alone outside the nest, and even inside it keep their distance from each other more than most **ant species** do.* (NG, May 2007, s.145)

Bird of paradise – zpěvný pták

*In 2005 scientists were surprised to encounter a **bird of paradise species** (...).* (NG, Jul 2007, s.89)

Millipede - mnohonožka

*A **species** of **millipede** (...) skitters through life underground, at home in eternal darkness.*
(NG, Sep 2007, s.135)

Snake - had

*Though this **snake** is a pet in Pretoria, the **species** is native to northern Australia and New Guinea.* (NG, Dec 2008, s.19)

Variantou tohoto kolektiva je slovo *subspecies*, tedy živočišný poddruh:

Gorilla - gorila

***Gorillas** are classified into four **subspecies** (...).* (NG, Jan 2008, s.94)

swarm	[swɔ:m]	roj, hejno
--------------	---------	------------

Definice: *a large group of insects all moving together*
(http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/swarm_1?q=swarm [cit. 3.4.2012])

Toto kolektivum označuje velkou skupinu malých živočichů, především hmyzu:

Mosquito – komár, moskyt

*(...), their tangled roots home to **swarms** of mosquitoes and a stew of crab, shrimp, and fish.*
(NG, Feb 2007, s.139)

Bat - netopýr

*Batman Returns in 1992 was the first movie to use his approach, portraying a **swarm** of **bats**.*
(NG, Jul 2007, s.140)

Anthias fish (druh ostnoploutvé ryby)

***Swarms** of orange **anthias fish** hovered at the edge of the current, (...).* (NG, Sep 2007, s. 100)

Verbalizace:

Slovo *swarm* ve funkci slovesa znamená *move in or form a swarm*:

(<http://oxforddictionaries.com/definition/swarm?q=swarm> [cit. 3.4.2012])

*Even though **swarming honeybees** frequently differ about where to establish a new nest, the group usually chooses the best side.* (NG, Jul 2007, s.132)

***Swarming** into an ice hole, [**narwhal**] males wield their tusks with care.* (NG, Aug 2007, s.114)

2.1.1. Kolektiva označující druhy korálu

„Korál je označení pro některé mořské žahavce z třídy korálnatci.“
(<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kor%C3%A1l> [cit. 5.4.2012]) Tato třída živočichů je zvláštní tím, že se pro jejich kolektivní označení se v angličtině používají výrazy běžně užívané pro rostliny. Toto je nejspíše dáno podobností těchto nepohyblivých živočichů s některými rostlinnými druhy:

canopy	[ˈkænəpi]	klenba (větví)
---------------	-----------	----------------

*A school of golden sweepers shelters beneath a **canopy** of golden coral.* (NG, Sep 2007, s. 95)

forest	[ˈfɒrɪst]	les
---------------	-----------	-----

*A **forest** of black coral, which can live 300 years, grows in Wet Jacket Arm reserve.*
(NG, Apr 2007, s.89)

garden	[ˈgɑːdən]	zahrada
---------------	-----------	---------

*(..), while a squadron of plate-size batfish patrolled the perimeter of the soft coral **garden**.*
(NG, Sep 2007, s. 100)

glade	[ɡleɪd]	paseka, mýtina
--------------	---------	----------------

*(...) a **glade** of sea fans bathes in light scattered by jungle above.* (NG, Sep 2007, s.108)

grove	[ɡrəʊv]	háj, lesík
--------------	---------	------------

*(...), we entered a **grove** of orange, red and yellow sea fans (...).* (NG, Sep 2007, s. 100)

hedge	[hedʒ]	živý plot
--------------	--------	-----------

*(...) surrounded by a pink and purple **hedge** of soft corals.* (NG, Sep 2007, s. 100)

2.2. Kolektiva používaná pro popis skupin lidí v užití se zvířaty

Tato třída kolektivů obsahuje výrazy běžně používané pro označení skupiny lidí, které byly ovšem použity v kontextu se zvířaty. Jedná se o užití metaforické, kdy jsou prostřednictvím těchto kolektivů připisovány vlastnosti skupin lidí skupinám zvířat.

<i>army</i>	[a.mi]	armáda
-------------	--------	--------

Definice: *a military force that has the training and equipment to fight on land*

(<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/army?q=army> [cit. 6.4.2012])

Ve spojení se zvířaty:

Penguins - tučňáci

*Batman Returns in 1992 was the first movie to use his approach, portraying a swarm of bats and an **army of penguins**.* (NG, Jul 2007, s.140)

V tomto příkladě označuje kolektivum *army* armádu tučňáků z filmu *Batman Returns*, která je armádou v pravém slova smyslu.

<i>battalion</i>	[bə'tæljən]	prapor
------------------	-------------	--------

Definice:

a large body of troops ready for battle, especially an infantry unit forming part of a brigade

(<http://oxforddictionaries.com/definition/battalion?q=battalion> [cit. 6.4.2012])

Zde je kolektivum *battalion* použito pro různé druhy ptactva, jejichž skupiny připomínají jednotlivé prapory armády:

*(...) , followed by **battalions** of black **ducks**, **mergansers**, **pintails**, **shovelers**, **ringnecks** and **canvasbacks**, (...).* (NG, Nov 2007, s.117)

<i>clan</i>	[klæn]	klan
-------------	--------	------

Definice: *a large family, or a group of people who share the same interest*

(<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/clan> [cit. 6.4.2012])

Toto kolektivum má téměř stejný význam, jako slovo *family* (viz výše):

Bee-eater - vlha (druh ptáka)

*The vast majority form **clans** that raise young in the spring and summer in a wide swath from Spain to Kazakhstan (...).* (NG, Oct 2008, s.62)

collective	[kə'lektiv]	kolektiv, družstvo
-------------------	-------------	--------------------

Definice: *a cooperative enterprise*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/collective?q=collective> [cit. 6.4.2012])

Toto kolektivum zdůrazňuje fungování skupiny zvířat jako sehraného celku:

Ant - mravenec

*So nobody's deciding whether it's a good day to forage. The **collective** is, but no particular **ant** is.* (NG, Jul 2007, s.132)

crowd	[kraʊd]	houf, dav
--------------	---------	-----------

Definice: *a large number of people gathered together in a disorganized or unruly way*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/crowd?q=crowd> [cit. 6.4.2012])

Stejně jako u lidí, i u zvířat označuje chaotickou skupinu jedinců:

Humpback whale - keporkak

*These slow-moving, undemonstrative females can be tougher research subjects than the splashy groups in which a female is pursued by a **crowd** of **males**.* (NG, Jan 2007, s.87)

Chimpanzee - šimpanz

*Pruetz believes it is this scenario—large **crowd** competing for limited resources—that has pushed certain members of the community to try their hand at novel things.* (NG, Apr 2008, s.133)

generation	[dʒenə'reiʃən]	generace
-------------------	----------------	----------

Definice: *all the people of about the same age within a society or within a particular family*

(http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/generation_1?q=generation [cit. 6.4.2012])

Označuje skupinu zvířat stejného druhu a podobného věku:

Lemon shark – žralok citronový

*But the real credit goes to the mangrove forests, whose isolation and bounty keep **generations** of lemons [lemon **sharks**] close to home.* (NG, Mar 2007, s.132)

Albatross - albatros

*(...), black-browed **albatrosses** come to Steeple Jason Island to build mud-pillar nests and raise the next **generation** of their kind.* (NG, Dec 2007, s.95)

guard	[ga:d]	stráž, hlídka, garda
--------------	--------	----------------------

Definice:

a person or group of people whose job is to protect a person, place or thing from danger or attack, or to prevent a person such as a criminal from escaping

(http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/guard_1?q=guard [cit. 8.4.2012])

Ve spojení se zvířaty:

Goose - husa

*(...) with a rear **guard** of more than 6,000 Canada **geese** completing the flight.* (NG, Nov 2007, s.117)

V tomto příkladě je hejno hus přirovnáno ke gardě uzavírající „letku“ ostatního ptactva.

horde	[hɔ:d]	horda, dav, masa
--------------	--------	------------------

Definice: *a large group of people*

(<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/horde?q=horde> [cit. 8.4.2012])

Označuje obrovské množství jedinců:

Humpback whale: suitors – keporkak: nápadníci

*So what are the steps that lead to those standoffish females being chased by a **horde** of **suitors**?* (NG, Jan 2007, s.87)

melee	['meɪleɪ]	změť, mela
--------------	-----------	------------

Definice: *a confused crowd of people*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/melee?q=melee> [cit. 8.4.2012])

Užitím tohoto kolektiva je kladen důraz na soupeřivost a rivalitu mezi zvířaty:

Humpback whale - keporkak

*Researchers began referring to fast-moving **melees** of humpbacks as competitive groups (...).*
(NG, Jan 2007, s.80)

squadron	['skwɒdrən]	eskadra
-----------------	-------------	---------

Definice:

1) *a large group of people or things*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/squadron?q=squadron> [cit. 8.4.2012])

Toto kolektivum může označovat velkou skupinu živočichů:

Stingray - trnucha

*At times, **squadrons** of 60 or more **stingrays** hover like stacks of flying saucers in this ethereal blue keyhole.* (NG, Apr 2007, s.78)

2) *a unit of one of the armed forces, especially (in Britain) the air force or the navy*

(<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/squadron?q=squadron> [cit. 8.4.2012])

Nebo menší skupinu s důrazem na její bojovnost:

Humpback whales - keporkak

*and others found that they almost consist of a female pursued by a **squadron** of males.* (NG, Jan 2007, s.80)

Batfish (druh ostnoploutvé ryby)

*(...), while a **squadron** of plate-size **batfish** patrolled the perimeter of the soft coral garden.*
(NG, Sep 2007, s.100)

2.3. Kolektiva užívaná se zvířaty i s lidmi

V této kategorii se nachází slova obecnějšího charakteru, která lze použít s lidmi i zvířaty, někdy i s věcmi.

array	[ə'rei]	řada, množství, přehlídka
--------------	---------	---------------------------

Definice:

a large group of things or people, especially one which is attractive or causes admiration and often one which has been positioned in a particular way

(http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/array_1?q=array [cit. 13.4.2012])

Ve spojení se zvířaty:

Hoofed wildlife – kopytnatci žijící ve volné přírodě

*Snow leopards hunt chiefly Asia's high-country **array of hoofed wildlife**: (...).* (NG, Jun 2008, s.117)

band	[bænd]	skupina, skupinka
-------------	--------	-------------------

Definice:

a group of people who have joined together for a special purpose, or a group of animals

(http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/band_4 [cit. 13.4.2012])

Ve spojení se zvířaty:

Humpback whale – keřporkak (velryba)

*More often, she will have almost pieced together a pattern when it is interrupted by the arrival of a new male or a small **band** of them.* (NG, Jan 2007, s.87)

Bee-eater - vlha (druh ptáka)

*(...) a **band of bee-eaters** eye their nests nearby.* (NG, Oct 2008, s. 70)

cluster	[klʌstə]	shluk, chumel
----------------	----------	---------------

Definice: *a group of similar things or people positioned or occurring closely together*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/cluster?q=cluster> [cit. 13.4.2012])

Ve spojení se zvířaty:

*Sailfish circle a small **cluster** of **sardines**, broken off from a larger school.* (NG, Aug 2008, s. 77)

concentration	[kɒnsən'treɪʃən]	koncentrace
----------------------	------------------	-------------

Definition: *a close gathering of people or things*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/concentration?q=concentration> [cit. 13.4.2012])

Ve spojení se zvířaty:

Girrafe - žirafa

*Over time, the **girrafe** population has risen to about 600, the largest **concentration** in central Africa.* (NG, March 2007, s.75)

Hippo - hroch

*The largest **concentration** of **hippos** in Africa lives in the Luangwa Valley, (...).* (NG, May 2007, s.99)

Insect - hmyz

*Map colors depict **insect concentrations** as decibels of energy.* (NG, Jun 2007, s.30)

couple	['kʌpəl]	pár (čeho)
---------------	----------	------------

Definition: *an indefinite small number*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/couple?q=couple> [cit. 13.4.2012])

Ve spojení se zvířaty:

Birds - ptáci

*You see old Square Butte coming out of the clouds up there, and you get a **couple** of **birds** (...).* (NG, Nov 2007, s.126)

Použití slova *couple* v takovémto kontextu je neformální.

group	[grʊp]	skupina
--------------	--------	---------

Definition: *a number of people or things that are put together or considered as a unit*

(http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/group_1?q=group [cit. 13.4.2012])

Slovo *group* je nejobecnější, sémanticky neutrální kolektivum, pro popis skupiny živočichů:

Elephant - slon

*Mike Fay's tales of giant **groups** of migrating **elephants** lured me to Chad, (...).* (NG, March 2007, s.71)

Carnivores - masožravci

*Chiappe says the newly indentified species, the largest of a **group** of **carnivores** called terror birds, likely chased down rabbit-size mammals (...).*

(NG, Jun 2007, s.30)

Dolphin - delfín

*By the 1980s Herman's cognitive studies were focused on a **group** of four young **dolphins**, (...).* (NG, Mar 2008, s.54)

Chimpanzee - šimpanz

*Fongoli is the largest home range of any habituated **chimpanzee group** ever studied.* (NG, Apr 2008, s.132)

<i>hodgepodge</i>	[ˈhɒdʒpɒdʒ]	změť
--------------------------	-------------	------

Definition: *a confused mixture of different things*

(<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/hotchpotch> [cit. 13.4.2012])

Označuje chaotickou změť různých malých živočichů:

*A dipperful of seawater can reveal a **hodgepodge** of **tiny free-swimmers** and **nebulous drifters** that fog the water column.* (NG, Nov 2007, s.102)

<i>majority</i>	[məˈdʒɒrɪti]	většina
------------------------	--------------	---------

Definition: *the larger number or part of something*

(http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/majority_1?q=majority [cit. 13.4.2012])

Ve spojení se zvířaty:

Bee-eater - vlha

*It's a good life, growing up as a European **bee-eater** (*Merops apiaster*). The vast **majority** form clans (...). (NG, Oct 2008, s.62)*

pair	[peə]	pár
-------------	-------	-----

Definice: *a set of two things used together or regarded as a unit:*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/pair?q=pair> [cit. 13.4.2012])

Ve spojení se zvířaty:

Humpback whale - keporkak

*Another **pair** rises in a parallel pas de deux.* (NG, Jan 2007, s.76)

Beluga whale – běluha severní

*Like phantoms, a **pair of beluga whales** drift out of the blackness, squaking and burbling as they pursue cod.* (NG, June 2007, s.48)

Albatross- albatros

*Midway Atoll National Wildlife Refuge hosts the world's largest **albatross** colony—nearly half a million **pairs**.* (NG, Dec 2007, s.110)

Nudibranch – druh plže

*Depending on the species, **pairs** may lay eggs in coils, ribbons, or tangled clumps, up to two million at a time.* (NG, June 2008, s.97)

population	[pɒpjə'leɪʃən]	populace
-------------------	----------------	----------

Definice:

all the people or animals of a particular type or group who live in one country, area or place

(<http://oxforddictionaries.com/definition/population?q=population> [cit. 13.4.2012])

Lze použít se všemi druhy zvířat. Označuje zvířata stejného druhu žijící v určité oblasti:

Girrafe - žirafa

*Over time, the **girrafe population** has risen to about 600, (...).* (NG, Mar 2007, s.75)

Bluefin tuna – tuňák obecný

*In just ten years, **bluefin populations** have been driven down sharply.* (NG, Apr 2007, s.47)

Albatross - albatros

As a result, almost all **albatross populations** have declined significantly in recent decades.
(NG, Dec 2007, s.93)

Predator - predátor

(...) the next-largest **population** of the **predators** may now belong to Mongolia, (...). (NG, Jun 2008, s.125)

Varianta kolektiva *population* je slovo *subpopulation*:

(...), plus Bwindi, an eastern **gorilla subpopulation**. (NG, Jan 2008, s.94)

row	[rəʊ]	řada
------------	-------	------

Define: *a number of people or things in a more or less straight line*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/row?q=row> [cit. 13.4.2012])

Označuje skupinku živočichů seřazených v řadě:

Birds of paradise – females – samičky zpěvních ptáků

His audience: a row of skeptical females fidgeting on an overhanging limb.

(NG, Jul 2007, s.87)

stash	[stæʃ]	skrýš
--------------	--------	-------

Define: *a secret store of something*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/stash?q=stash> [cit. 13.4.2012])

Toto kolektivum označuje především skryté skupinky larev a kukel živočichů:

Larvae and pupae – larvy a kukly

Here and there stashes of larvae and pupae lay in flat-bottomed chambers, (...). (NG, May 2007, s.145)

trio	[tri:əʊ]	trojice, trio
-------------	----------	---------------

Define: *a group of three people or things*

(<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/trio?q=trio> [cit. 13.4.2012])

Označuje skupinu tří živočichů:

Humpback whales - keřporkak

Now a **trio** is swimming parallel while keeping enormous heads lifted high, (...).

When the **trio** finally dips beneath the surface, the whales release streams of air from their mouths. (NG, Jan 2007, s.78)

troop	[trʊp]	skupina, tlupa
--------------	--------	----------------

Definice: *a group of people or animals of a particular kind*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/troop?q=troop> [cit. 13.4.2012])

Ve spojení se zvířaty:

Monkey - opice

The instant he spotted a **troop** of red-eared **monkeys**, (...). (NG, Aug 2008, s. 86)

Drill – Dril černolící (druh primáta)

Finally we spotted a small **troop** of **drills** below us (...). (NG, Aug 2008, s. 86)

2.4. Substantiva užitá metaforicky v kolektivním významu

Do této kategorie patří obecná substantiva, která lze metaforicky použít pro popis skupin živočichů. Takto užitě podstatné jméno poskytuje především informace o jejich tvaru, intenzitě či směru pohybu.

ball	[bɔ:l]	klubko
-------------	--------	--------

Původní význam:

any object in the shape of a sphere, especially one used as a toy by children or in various sports such as tennis and football

(http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/ball_1?q=ball [cit. 15.4.2012])

Ve spojení se zvířaty toto substantivum označuje skupinu kulovitého tvaru. Nejvhodnějším překladem do češtiny by v tomto případě bylo slovo *klubko*:

(...) a sailfish in the Gulf of Mexico circles a **ball** of **sardines**, preparing to strike. (NG, Sep 2008, s.71)

broth	[brʊθ]	polévka, hemžení
--------------	--------	------------------

Původní význam: *a thin soup, often with vegetables or rice in it*

(<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/broth?q=broth> [cit. 15.4.2012])

Toto substantivum se v kolektivním významu bude nejspíše používat hlavně s vodními živočichy, jejichž koncentrace ve vodě připomíná složením řídkou polévku. Překlad do češtiny je v tomto případě celkem obtížný. Možnostmi jsou například slova *polévka* nebo *hemžení*:

*While mantas filter-feed in this murky **broth** of **plankton**, yellow-striped jacks find protection among the giants.* (NG, Sep 2007, s. 104)

cloud	[klaʊd]	mrak
--------------	---------	------

Původní význam: *a usually grey or white mass in the sky, made of very small floating drops of water*

(http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/cloud_1?q=cloud [cit. 15.4.2012])

Tímto substantivem mohou být označena zvířata pohybující se především ve vzduchu ve formaci připomínající mrak:

***Locusts** beyond number rise in a single black **cloud** in Mauritania, (...).* (NG, Jul 2007, s.146)

gyre	[gaɪə], [dʒaɪə]	spirála
-------------	-----------------	---------

Původní význam: *a spiral or vortex*

(<http://oxforddictionaries.com/definition/gyre?q=gyre> [cit. 15.4.2012])

Toto substantivum lze použít pro větší počet živočichů pohybujících se ve spirále:
*Within days of the first rain, Abdim's storks appear overhead, wheeling in **gyres** of thousands of **birds**.* (NG, May 2007, s. 104)

storm	[stɔ:m]	bouře
--------------	---------	-------

Původní význam:

an extreme weather condition with very strong wind, heavy rain and often thunder and lightning (http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/storm_1 [cit. 15.4.2012])

Tímto substantivem lze označit skupinu živočichů vyskytujících se v počtech velké intenzity, především v užití se zástupci hmyzích druhů:

*Doppler radar (...) picked up this **insect storm** along the Mississippi River.* (NG, Jun 2007, s.30)

wave	[weɪv]	vlna
-------------	--------	------

Původní význam: *a raised line of water which moves across the surface of an area of water, especially the sea* (http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/wave_4 [cit. 15.4.2012])

Ve spojení se zvířaty se toto substantivum používá pro označení skupiny živočichů, kteří se náhle objeví ve velkém počtu, což připomíná vlnění vody:

*An opening **wave** of **mallards**, (...).* (NG, Nov 2007, s.117)

whirlpool	['wɜ:lpu:l]	vír, víření
------------------	-------------	-------------

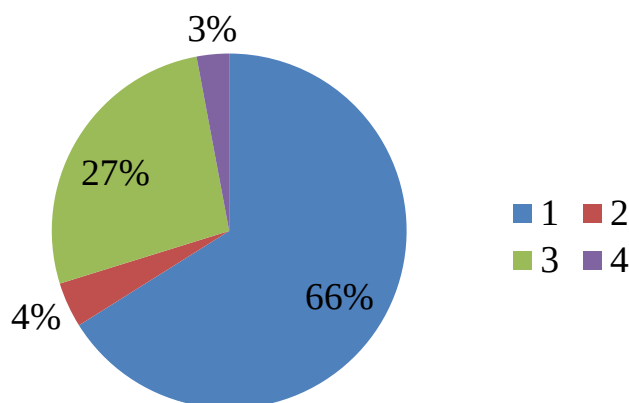
Původní význam: *a small area of the sea or other water in which there is a powerful, circular current of water which can pull objects down into its centre* (<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/whirlpool?q=whirlpool> [cit. 15.4.2012])

Toto substantivum označuje menší skupinu vodních živočichů pohybujících se v kruzích:

*After 200 tries he got it: a **whirlpool** of four-inch **fish**.* (NG, Jul 2008, s.26)

2.5. Shrnutí

Následující graf ukazuje procentuální zastoupení výše uvedených sémantických skupin kolektiv ve vybraném korpusu:

graf č.1

Jak je můžeme vidět v grafu č.1, největší procentuální zastoupení ve zkoumaném korpusu měla kolektiva s významem používaným pouze se zvířaty (č.1 – modrá barva) následovaná s větším odstupem kolektivy užívanými se zvířaty i lidmi (č.3 – zelená barva). Zbylý objem zkoumaných excerpt zastupují téměř ve stejném počtu kolektiva používaná primárně pro popis skupin lidí v užití se zvířaty (č.2 – červená barva) a substantiva užitá metaforicky s kolektivním významem (č.4 – fialová barva).

Zástupci posledních dvou zmiňovaných skupin se vyskytují pouze v malém počtu. Tento fakt lze připsat tomu, že v obou případech se jedná o slova použitá metaforicky s kolektivním významem pro zvířata, což lze považovat pouze za prostředek jazykového obohacení, který je samozřejmě používán v menší míře než výrazy běžně používané pro kolektivní označení živočichů. Jelikož se tento výzkum zabýval korpusem sebraným z populárně-naučných časopisů, dalo se předpokládat použití těchto metafor. Lze se ovšem domnívat, že takto užitá výrazy bychom jen těžko hledali u článků odbornějšího stylu.

Co se týče skupin číslo 1 a 3 je zajímavé hojnější užití kolektiv označujících jen živočichy, což lze připsat přírodovědnému zaměření materiálů užitých k sestavení zkoumaného korpusu.

3. Použití singuláru a plurálu s kolektivou označujícími zvířata

Naprostá většina kolektiv ve zkoumaném korpusu se vyskytovala v singulárových konstrukcích. Jako příklad si vezmeme slovo *herd*. Všechna zkoumaná excerpta tohoto kolektiva, pokud byla užita ve větách v přítomném čase nebo v minulém čas se slovesem *to be*, se vyskytovala pouze se singulárovou formou slovesa. Shoda přísudku s podmínkem se tedy řídí gramatickým principem. Při pronominalizaci je zastoupeno zájmenem *it*:

*(...) when the **herd** [of caribou] was on the move it looked very much a cloud shadow passing over the landscape, (...).* (NG, Jul 2007, s.142)

U ostatních slovesných forem bez flexe můžeme pouze spekulovat o autorově záměru, pokud není kolektivum ani pronominalizováno v dalším kontextu:

*One day, as the **herd** funneled through a gully at the tree line, Karsten and Leanne spotted a wolf creeping up.* (NG, Jul 2007, s.142)

Použití plurálu s kolektivem se vyskytlo ve zkoumaném korpusu pouze ve dvou případech:

*Like phantoms, a **pair** of beluga **whales** drift out of the blackness, squaking and burbling as they pursue cod.* (NG, Jun 2007, s. 48)

*It's a good life, growing up as a European **bee-eater** (*Merops apiaster*). The vast **majority** form **clans** that raise young in the spring and summer in a wide swath from Spain to Kazakhstan.* (NG, Oct 2008, s.62)

U slova *pair* se skupina sestává pouze ze dvou jedinců. V tomto případě je velmi jednoduché rozlišit oba členy, nabízí se zde tedy i alternativa plurálové konstrukce s odpovídajícím tvarem zájmen při pronominalizaci (viz výše). Toto kolektivum se samozřejmě vyskytlo i singulárových konstrukcích:

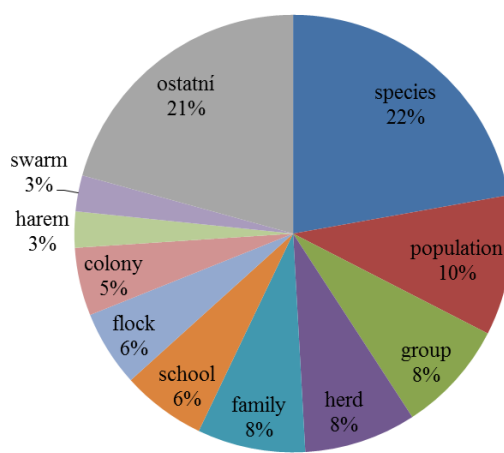
*Another **pair** riser in a parallel pas de deux.* (NG, Jan 2007, s.76)

Plurálová konstrukce použitá s kolektivem *majority* v druhém příkladu výše, je nejspíše autorovým záměrem popsat skupinu živočichů jako soubor jedinců nebo soubor skupin jedinců. Lze uvažovat i nad tím, že v tomto případě zvolení slovesa v plurálu nahrává i tvar přemětu ve větě – *clans*, který je rovněž v množném čísle.

Můžeme tedy konstatovat, že pokud je kolektivum použito pro označení skupiny zvířat, je na tuto skupinu pohlíženo jako na celek, spíše než jako na soubor jedinců. Použití singulárové formy sloves a zájmen by tedy mohlo být v těchto případech častější. Ovšem nelze opomenout jeden důležitý faktor spojený s daným korpusem. Ten byl vytvořen z článků v časopisech *National Geographic*, které jsou převážně americké produkce. Nesmí být tedy opomenut silný vliv americké angličtiny, která upřednostňuje užití singulárových konstrukcí s kolektivy před plurálovými.

4. Četnost výskytu jednotlivých kolektiv

Dále byla v daném korpusu zkoumána četnost výskytu jednotlivých kolektiv. Pro ilustraci je níže uveden graf, který procentuálně vyjadřuje četnost výskytu deseti nejčastějších kolektiv nalezených ve zkoumaném korpusu:

graf č.2

Největší četnost výskytu byla zaznamenána u kolektiva *species*, které lze použít pro označení skupiny všech živočichů, bylo tedy velmi hojné. Následováno je slovy *population* a *group*, jejichž užití je také obecného charakteru. Zbytek desítky tvoří kolektiva již s užším spektrem použití. Jsou jimi: *herd*, *family*, *school*, *flock*, *colony*, *harem* a *swarm*.

Zvláštní pozornost si zaslouží kolektiva *herd*, *flock*, *school* a *swarm*. Zatímco výrazy *species*, *population* a *group* vděčí za vysokou četnost výskytu možnosti jejich obecnějšího použití a výrazy *family*, *colony* a *harem* přítomnosti několika článků použitých ve zkoumaném korpusu, kde jsou často užívány, u kolektiv *herd*, *flock*, *school* a *swarm* tomu tak není. Tyto výrazy byly nalezeny napříč celým spektrem použitých časopisových článků a daly by se pokládat za jakési prototypické reprezentace skupin živočichů v různém prostředí.

Slovem *herd* lze označit skupinu živočichů na souši, slovem *flock* skupinu živočichů ve vzduchu, slovem *school*, skupinu živočichů ve vodě a slovem *swarm* skupinu malých živočichů. Této úvaze nahrává i jeden ze článků použitých pro zkoumaný korpus, kde se pojednává o aplikaci skupinového jednání zvířat na skupiny robotů. Jsou zde popisovány různé typy robotů v různém prostředí a pro jejich skupinové označení jsou používána právě tato kolektiva:

*(...), researchers released a **swarm** of 66 **pint-sized robots** (...).*

*Military agencies (...) have funded a number of robotics programs using collaborative **flocks** of **helicopters** (...), **schools** of torpedo-shaped **underwater gliders**, and **herds** of unmanned **ground vehicles**. (NG, Jul 2007, s.141)*

IV. ZÁVĚR

Teoretická část této studie ukázala výjimečné umístění kolektiv obecně v gramatice angličtiny. Praktickým cílem studie bylo analyzovat, popsat a klasifikovat kolektiva označující skupinu živočichů. Hlavním úkolem v praktické části bylo nalézt co největší počet takovýchto výrazů v daném korpusu anglického jazyka, pokusit se je přesně definovat a nalézt v různých kontextech s různými živočišnými druhy. Dalším úkolem bylo tyto poznatky kvantifikovat a poskytnout tak systematický pohled na četnost jejich užití individuálně a v rámci jednotlivých sémantických skupin.

Během výzkumu v praktické části bylo nalezeno celkem 338 případů užití 52 jednotlivých kolektiv označujících skupinu zvířat. Ta lze rozdělit do čtyř sémantických skupin v závislosti na způsobu jejich užití. Nejpočetnější skupinu tvořila kolektiva, u kterých byla ve slovnících nalezena speciální definice pro popis skupiny zvířat, s celkovým počtem 224 případů užití 21 jednotlivých výrazů. Za ní následuje skupina kolektiv obecnějšího charakteru, která slouží pro popis skupin zvířat i lidí, s celkovým počtem 90 případů užití 14 jednotlivých výrazů. Třetí v pořadí, je skupina kolektiv, která se primárně používají pro popis skupiny lidí a v daném korpusu byla užitá metaforicky ve spojení se zvířaty, s počtem 14 případů užití 10 jednotlivých výrazů. V poslední skupině se nachází substantiva primárně bez kolektivního významu, jenž byla použita metaforicky pro popis skupiny zvířat, s počtem 10 případů užití 7 jednotlivých výrazů.

To, že první zmiňovaná skupina je nejpočetnější, lze přisoudit přírodovědnému zaměření časopisů použitých v korpusu. Poslední dvě skupiny lze považovat pouze za méně časté obohacení jazyka s ohledem na jejich malý celkový počet a vyrovnanější poměr mezi případy jejich užití a jednotlivými výrazy.

Kolektivum s největší frekvencí užití bylo slovo *species* se 75 případy užití. Patří do deseti nejčastěji se objevujících kolektiv v korpusu společně s výrazy: *population*, *group*, *herd*, *family*, *school*, *flock*, *colony*, *harem* a *swarm*.

Co se týče užití plurálových a singulárových konstrukcí ve spojení s kolektivy, ukázalo se, že jasně převažuje užití singuláru. Plurálové konstrukce byly v korpusu nalezeny pouze dvě. Je ovšem nutné vzít v úvahu, že materiály užití pro výzkum byly převážně americké produkce, tudíž zde hraje roli vliv americké angličtiny, která preferuje užití singuláru s kolektivy.

I když tento výzkum dokázal, že pro běžnou komunikaci stačí znát několik nepoužívanějších výrazů, je důležité uvědomit si, že různá kolektivní označení, nejen pro

zvířata, ale i pro lidi, pomáhají rozvíjet barvitost jazyka a naši schopnost přesně vyjádřit to, co potřebujeme ekonomičtějším a efektivnějším způsobem.

V. SUMMARY

The theoretical part showed the exceptional position of collective nouns within the system of English grammar. The practical aim of the study was to analyse, describe and classify collective nouns denoting groups of animals. The main task in the practical part consisted in finding as many of these expressions as possible within the corpus of English language, trying to describe them precisely and encountering them in different contexts with various animal species. Another task was to quantify these findings and thus provide a systematical view of the frequency in their usage as individual units or within a particular semantic group.

Throughout the research, 338 occurrences of 52 separate collective nouns denoting groups of animals were found in total. These can be divided into four semantic groups depending on the manner of their usage. The most numerous group comprises collective nouns for which there is a special definition in dictionaries that describes a group of animals, with a total count of 224 occurrences of 21 separate expressions. The following group consists of collective nouns which can be used both with people and animals, with a total count of 90 occurrences of 14 separate expressions. The third group in order is composed of collective nouns which are primarily used to describe groups of people but were used metaphorically in connection with animals in the corpus, with a total count of 14 occurrences of 10 separate expressions. Substantives primarily without a collective meaning which were used metaphorically to denote a group of animals occur in the last group, with a total count of 10 occurrences of 7 separate expressions.

The fact that the first mentioned group is the most numerous can be attributed to the scientific nature of the magazines used for the corpus. The last two groups can be regarded as a mere set of expressions used metaphorically with animals as a way of enriching the language considering their small number and more balanced ratio of occurrences and separate expressions.

The collective noun with the highest frequency of occurrences was the word *species*, with 75 occurrences. Together with the expressions *population*, *group*, *herd*, *family*, *school*, *flock*, *colony*, *harem* and *swarm*, it belongs to the ten most frequent collective nouns found in the corpus.

As for the plural and singular forms used with collective nouns, it transpired that the usage of singular forms is clearly dominant. There were only two cases of plural forms used with collective nouns in the entire corpus. However, it is necessary to take into account that

the materials used for this research are largely of American production and therefore the language is strongly influenced by American English, which prefers using singular forms with collective nouns.

Although this research has proven that knowing only a few most used expressions could suffice for everyday communication, it is important to realize that the diversity of collective nouns, used not only with animals, but also to describe people, represent a great tool in developing vividness of the language and our ability to express exactly what we need to in a more economical and effective way.

VI. BIBLIOGRAFIE

TEORETICKÁ LITERATURA

BERK, Lynn M. *English syntax: from word to discourse*. New York: Oxford University Press, 1999, 315 s. ISBN 0195123530.

DUŠKOVÁ, Libuše. *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. Praha: Academia, 2006. ISBN 80-200-1413-6.

GREENBAUM, Sidney a Randolph QUIRK. *Student's grammar of the english language*. Vyd. 2. England: Longman, 2006, 490 s. ISBN 05-820-5971-2.

LEVIN, Gerald Henry. *The Macmillan college handbook*. London: Collier Macmillan, c1987, 703 s. ISBN 00-237-0230-3.

LIPTON, James. *An exaltation of larks: the ultimate edition*. 3rd ed. New York, N.Y., U.S.A. ISBN 01-401-7096-0.

QUIRK, Randolph. *A Grammar of contemporary English*. London: Longman, 1972, 1120 s. ISBN 05-825-2444-X.

QUIRK, Randolph a kol. *A Comprehensive grammar of the English language*. London: Longman, 1985, 1779 s. ISBN 05-825-1734-6.

STAGEBERG, Norman C. *An introductory English Grammar – third edition*. Holt, Rinehart and Winston, 1977.

TODD, Loreto a Ian F HANCOCK. *International English usage*. Wolfeboro, N.H.: Croom Helm, 1986, 520 s. ISBN 07-099-4314-8.

EXCERPTOVANÁ LITERATURA

Články z časopisů *National Geographic* použité pro korpus – řazeno chronologicky:

- pozn.: Články jsou v textu citovány následující formou: (NG, angl. zkratka měsíce vydání_rok vydání, strana)

January 2007

CHADWICK, Douglas H. 2007. „What are they doing down there?“ *National Geographic* 211 (1): 72-93.

February 2007

HOLLAND, Jennifer S. 2007. „Hawaii's Unearthly Worms.“ *National Geographic* 211 (2): 118-131.

WARNE, Kennedy. 2007. „Forests of the Tide.“ *National Geographic* 211 (2): 132-151.

March 2007

FAY, J. Michael. 2007. „Ivory Wars.“ *National Geographic* 211 (3): 34-65.

NICHOLS, Michael. 2007. „Zakouma Eye to Eye.“ *National Geographic* 211 (3): 66-78.

HOLLAND, Jennifer S. 2007. „An Eden for Sharks.“ *Naional Geographic* 211 (3): 116-137.

April 2007

MONTAIGNE, Fen. 2007. „Still Waters: The Global Fish Crisis.“ *National Geographic* 211 (4): 32-69.

WARNE, Kennedy. 2007. „Blue Haven.“ *National Geographic* 211 (4): 70-89.

May 2007

ECKSTROM, Christine. 2007. „Waiting for Thunder.“ *National Geographic* 211 (5): 94-115.

MOFFETT, Mark W. 2007. „Lone Huntress: The Bulldog Ant.“ *National Geographic* 211 (5): 140-149.

June 2007

HOLLAND, Jennifer S. 2007. „Swarmy Weather.“ *National Geographic* 211 (6): 30.

NICKLEN, Paul. 2007. „Life at the Edge.“ *National Geographic* 211 (6): 32-55.

July 2007

HOLLAND, Jennifer S. 2007. „Feathers of Seduction.“ *National Geographic* 212 (1): 82-101.

MILLER, Peter. 2007. „Swarm Theory.“ *National Geographic* 212 (1): 126-147.

August 2007

NICKLEN, Paul. 2007. „Arctic Ivory: Hunting the Narwhal.“ *National Geographic* 212 (2): 110-129.

MOFFETT, Mark W. 2007. „Able Bodies.“ *National Geographic* 212 (2): 140-151.

September 2007

DOUBILET, David. 2007. „Ultra Marine.“ *National Geographic* 212 (3): 94-113.

KRAJICK, Kevin. 2007. „Discoveries in the Dark.“ *National Geographic* 212 (3): 134-147.

October 2007

ARANA, Marie. 2007. „Through the Eyes of the Condor.“ *National Geographic* 212 (4): 60-77.

November 2007

HOLLAND, Jennifer S. 2007. „Small Wonders: The Secret Life of Marine Microfauna.“ *National Geographic* 212 (5): 96-109.

POOLE, Robert. 2007. „Hunters: For Love of the Land.“ *National Geographic* 212 (5): 112-139.

December 2007

SAFINA, Carl. 2007. „On the Wings of the Albatross.“ *National Geographic* 212 (6): 86-113.

KOCH, Zig. 2007. „Visions of Earth: Brazil.“ *National Geographic* 212 (6): 31.

January 2008

FIELDS, Helen. 2008. „Bunnies on the Brink.“ *National Geographic* 213 (1): 31.

JENKINS, Mark. 2008. „In the Presence of Giants.“ *National Geographic* 213 (1): 88-105.

March 2008

JOHNS, Chris. 2008. „Editor’s Note.“ *National Geographic* 213 (3): 8.

DENIS-HUOT, Michel. 2008. „Visions of Earth.“ *National Geographic* 213 (3): 19.

FIELDS, Helen. 2008. „A Twist in the List.“ *National Geographic* 213 (3): 24.

MORELL, Virginia. 2008. „Minds of their Own.“ *National Geographic* 213 (3): 36-61.

April 2008

WHITE, Mel. 2008. „Bird Blitz.“ *National Geographic* 213 (4): 30.

ROACH, Mary. 2008. „Almost Human.“ *National Geographic* 213 (4): 124-145.

June 2008

O’NEILL, Tom. 2008. „A Boon for Bonobos.“ *National Geographic* 213 (6): 32.

HOLLAND, Jennifer S. „Living Color.“ *National Geographic* 213 (6): 92-105.

CHADWICK, Douglas H. 2008. „Out of the Shadows.“ *National Geographic* 213 (6): 106-129.

July 2008

LUNDGREN, Magnus. 2008. „Gulf of Aqaba.“ *National Geographic* 214 (1): 26.

O'NEILL, Tom. 2008. „Spot Check.“ *National Geographic* 214 (1): 29.

JENKINS, Mark. 2008. „Who murdered the Virunga gorillas?“ *National Geographic* 214 (1): 34-65.

WARNE, Kennedy. 2008. „An Uneasy Eden.“ *National Geographic* 214 (1): 144-157.

August 2008

IMAGES, Getty. 2008. „Visions of Earth.“ *National Geographic* 214 (2): 23.

MORELL, Virginia. 2008. „Island Ark: A Threatened African Treasure.“ *National Geographic* 214 (2): 68-91.

September 2008

QUAMMEN, David. 2008. „Family Ties: The Elephants of Samburu.“ *National Geographic* 214 (3): 34-63.

HOLLAND, Jennifer S. 2008. „In the Whirl.“ *National Geographic* 214 (3): 70-79.

October 2008

BARCOTT, Bruce. 2008. „Painting the Sky.“ *National Geographic* 214 (4): 60-71.

CHADWICK, Douglas H. 2008. „Right Whales: On the Brink, on the Rebound.“ *National Geographic* 214 (4): 100-121.

November 2008

CASEY, Susan. 2008. „Shore Leave.“ *National Geographic* 214 (5): 124-135.

December 2008.

HARVEY, Martin. 2008. „Visions of Earth: South Africa.“ *National Geographic* 214 (6): 19.

INTERNETOVÉ ZDROJE

CRATTY, Carol. 2011. „Suspect in weekend shooting near White House is still at large.“ *CNN International* [online]. Last revision 14.11.2011 [cit. 9.2.2012].

<<http://edition.cnn.com/2011/11/14/justice/washington-gunshots-suspect/index.html>>

Collective Nouns [online]. Last revision 29.12.2011 [cit. 13.2.2012].

<<http://users.tinyonline.co.uk/gswithenbank/collnoun.htm>>

ONLINE SLOVNÍKY

Cambridge Dictionaries Online [online]. <<http://dictionary.cambridge.org>>

PEARSALL, Judy. *Oxford Dictionaries Online* [online]. <<http://oxforddictionaries.com/>>

Seznam Slovník [online]. <<http://slovník.seznam.cz/cz-en/>>